

# **Kysymyspatteristo sovellettavaksi osallistavassa nykytilaselvityksessä vapaan sivistystyön oppilaitoksissa**

Vapaan sivistystyön oppilaitokset, kuten kansalaisopistot, kansanopistot, kesäyliopistot, opintokeskukset ja liikunnan koulutuskeskukset, ovat oppimisympäristöjä, joissa opiskelu on usein vapaaehtoista, ja opiskelijoiden taustat ovat hyvin moninaisia. Oppilaitosten opetus- ja kurssitarjonta on laajaa ja opetushenkilöstö voi työskennellä oppilaitoksessa lyhyissä jaksoissa.

Kysymyspatteristoa voi hyödyntää ja soveltaa oppilaitoksen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen nykytilaselvityksessä. Kysymyksiä on tarkoitus muokata opiskelijoiden, henkilöstön tai sidosryhmien näkökulmasta sekä erilaisten osallistavien menetelmien käyttöön soveltuviksi omassa oppilaitoksessa. Tarkenna kysymyksiä lisäkysymyksillä ja mahdollisilla vastausvaihtoehdoilla.

Kysymykset on koottu teemoittain.

## **Teema 1: Yleinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus vapaan sivistystyön oppilaitoksessa**

- Koetko, että vapaan sivistystyön oppilaitoksessasi edistetään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kaikille opiskelijoille ja henkilökunnalle riippumatta heidän taustastaan?
- Kuinka hyvin olet tietoinen oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta?
- Onko oppilaitoksessasi tarjolla tietoa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioista esimerkiksi opinto-oppaissa tai verkkosivuilla?
- Onko oppilaitoksessasi keskusteltu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkityksestä?
- Onko oppilaitoksessa tarjolla riittävästi koulutusta tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta?
- Onko sinulle tarjottu mahdollisuutta antaa palautetta tai kehitysideoita tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi oppilaitoksessasi?

## **Teema 2: Opintojen saavutettavuus ja erityistarpeet**

- Koetko, että oppilaitos tarjoaa joustavia opiskelumahdollisuuksia eri elämäntilanteissa oleville opiskelijoille (esim. työssäkäyville, eläkeläisille, vieraskielisille, työttömille)?
- Onko oppilaitoksesi opetus- ja opiskelumenetelmät riittävän joustavia ja mukautettavissa opiskelijoiden erilaisiin tarpeisiin?
- Koetko, että oppilaitoksesi huomioi riittävästi eri oppimis- ja osaamistaustat tarjoamalla tukea ja opastusta opiskelijoille, joilla on erityisiä oppimistarpeita?
- Onko oppilaitoksessasi tarjolla tuki- tai lisäpalveluita henkilöille, joilla on oppimiseen liittyviä haasteita tai vammaisuuteen liittyviä erityistarpeita?

### **Teema 3: Monimuotoinen oppilaitosyhteisö ja sosiaalinen osallistuminen**

- Koetko, että vapaan sivistystyön oppilaitos vastaa erilaisiin opiskelijoiden tarpeisiin ja taustoihin riittävän monipuolisesti?
- Koetko, että vapaan sivistystyön oppilaitos tarjoaa yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua kursseille riippumatta opiskelijoiden taustasta (esim. etninen tausta, ikä, sukupuoli, uskonto, koulutustausta)?
- Koetko, että opiskelijoiden keskinäinen vuorovaikutus oppilaitoksessasi on avointa ja kaikkia arvostavaa?
- Oletko kokenut, että eri taustaisilla opiskelijoilla on vaikeuksia sopeutua ryhmiin tai osallistua yhteiseen toimintaan (esim. kieli- tai kulttuuritaustan vuoksi)?
- Onko oppilaitoksessasi toimia tai projekteja, joilla pyritään edistämään eri taustoista tulevien henkilöiden keskinäistä ymmärrystä ja vuorovaikutusta (esim. tapahtumat, yhteiset projektit)?

### **Teema 4: Vammaisuus ja saavutettavuus**

- Onko oppilaitoksessasi esteetöntä pääsyä tiloihin (esim. pyörätuoliystävälliset reitit, esteettömät wc-tilat)?
- Koetko, että oppilaitos huomioi riittävästi erityistarpeet oppimisessa (esim. oppimateriaalit, tukipalvelut, apuvälineet jne.)?
- Oletko kokenut tai havainnut vammaisuuteen liittyvää syrjintää vapaan sivistystyön oppilaitoksessa?
- Jos olet kokenut vammaisuuteen liittyvää syrjintää, miten sitä käsiteltiin?

### **Teema 5: Ikä ja elämänvaiheiden moninaisuus**

- Koetko, että oppilaitoksesi tarjoaa riittävästi tukea eri ikäisille opiskelijoille (lapsille, nuorille aikuisille, keski-ikäisille, eläkeläisille)?
- Koetko, että opiskelun järjestäminen (esim. kurssiajankohdat, opetusmuodot) ottaa huomioon opiskelijoiden erilaiset elämäntilanteet, kuten työelämä, perhe-elämä tai eläkeikä?
- Koetko, että eri ikäryhmien välisissä opiskeluryhmissä vallitsee kunnioittava ja avoin ilmapiiri?
- Oletko kokenut tai havainnut ikään perustuvaa syrjintää tai vähättelyä vapaan sivistystyön oppilaitoksessa?
- Jos olet kokenut ikään liittyvää syrjintää, miten sitä käsiteltiin?

### **Teema 6: Sukupuolten tasa-arvo ja sukupuolen moninaisuus**

- Koetko, että sukupuolella on vaikutusta siihen, miten opiskelijat ja henkilökunta kohtelevat sinua oppilaitoksessa?
- Onko oppilaitoksessasi tehty toimenpiteitä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi, esimerkiksi huomioimalla tasa-arvo kurssivalikoimassa ja opetussisällöissä?

- Onko oppilaitoksessasi huomioitu saniteetti- ja pukeutumistiloissa sukupuolen moninaisuus?
- Koetko, että vapaan sivistystyön oppilaitoksessa edistetään sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun moninaisuutta?
- Oletko kokenut tai havainnut sukupuoleen liittyviä ennakkoluuloja, syrjintää tai häirintää oppilaitoksessasi?
- Jos olet kokenut sukupuoleen tai sukupuolen identiteettiin liittyvää syrjintää tai häirintää, miten sitä käsiteltiin?

## **Teema 7: Seksuaalinen suuntautuminen**

- Koetko, että oppilaitos edistää seksuaalivähemmistöjen yhdenvertaisuutta?
- Oletko kokenut tai havainnut seksuaaliseen suuntautumiseen liittyviä ennakkoluuloja, syrjintää tai häirintää oppilaitoksessasi?
- Jos olet kokenut seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvää syrjintää tai häirintää, miten sitä käsiteltiin?

## **Teema 8: Etninen ja kulttuurinen moninaisuus**

- Koetko, että oppilaitoksesi arvostaa opiskelijoiden erilaisia kulttuuritaustoja?
- Koetko, että oppilaitoksesi edistää riittävästi monikulttuurisuutta ja kulttuurista moninaisuutta?
- Onko oppilaitoksessa huomioitu eri kulttuuritaustojen tarpeet esimerkiksi ruokailu- tai juhlaperinteissä?
- Onko oppilaitoksessasi huomioitu etniseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyvät erityistarpeet, kuten kielellinen saavutettavuus ja kulttuuritietoinen opetus?
- Oletko kokenut tai havainnut oppilaitoksessasi ennakkoluuloja, syrjintää tai eriarvoista kohtelua etnisen taustan, kansalaisuuden tai kulttuuritaustan perusteella?
- Jos olet kokenut etniseen taustaan, kansalaisuuteen tai kulttuuritaustaan liittyvää syrjintää, miten sitä käsiteltiin?

## **Teema 9: Uskonto ja vakaumus**

- Koetko, että uskonnollinen vakaumuksesi vaikuttaa siihen, miten sinua kohdellaan oppilaitoksessa?
- Onko oppilaitos riittävän joustava uskonnon harjoittamisen, kuten juhlapäivien, rukousaikojen tai ruokavalioiden osalta?
- Oletko kokenut tai havainnut oppilaitoksessasi ennakkoluuloja, syrjintää tai eriarvoista kohtelua uskonnon tai vakaumuksen perusteella?
- Jos olet kokenut uskontoon tai vakaumukseen liittyvää syrjintää, miten sitä käsiteltiin?

## **Teema 10: Muu henkilökohtainen syrjimättömyys**

- Oletko kokenut tai havainnut ennakkoluuloja, syrjintää johonkin henkilökohtaiseen ominaisuuteen tai syyhyn liittyen oppilaitoksessasi?
- Jos olet kokenut häirintää tai syrjintää, mihin henkilökohtaiseen syyhyn se on liittynyt?
- Jos olet kokenut syrjintää johonkin henkilökohtaiseen ominaisuuteesi tai syyhyn liittyen, miten sitä käsiteltiin?

## **Teema 11: Syrjintään ja häirintään puuttumisen prosessit ja menettelytavat**

- Onko oppilaitoksessa selkeä menettelytapa syrjinnän tai häirinnän ilmoittamiseksi ja käsittelemiseksi?
- Tiedätkö, miten toimia, jos koet tai havaitset oppilaitoksessa syrjintää tai häirintää?
- Oletko tyytyväinen oppilaitoksen toimenpiteisiin, jos olet raportoinut syrjinnästä tai häirinnästä?

## **Teema 12: Toimenpide-ehdotukset**

- Miten oppilaitos voisi parantaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta?
- Mitä konkreettisia toimenpiteitä toivoisit tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan?